

VI KVINNOR

Nr 3

LÄS i detta nummer:

Om ära och ansvar

Sångboken som är en
skattgömma

Det omoraliska kriget

Hemvårdarinna eller lö-
nekompensation?

Kvinnorna och arbetslös-
heten

Mitt yrke: Att arbeta
med människor

Till ögats fröjd och krop-
pens läkedom

13 kvinnor och en
process

Finns det rashat hos
oss?

Novell, dikter, barnsida,
korsord m. m.

OMSLAGSBILDEN:

Karin Gunnäs vid väv-
stolen. Läs intervjun
på sid. 10—11

Om ära och ansvar

Västtysklands försvarsminister Strauss har åtalat pastor Martin Niemöller för kränkning av »den tyska soldatäran».

Den tyska soldatäran! Vad är månne det och vilka är det som äger den? Det kan då inte vara de nybakade tyska soldaterna, för de har ännu inte — gudskelov för det — varit ute och skaffat sig ära och lagerkrans. Alltså måste det vara de tyska soldaterna från det andra världskriget och förmodligen speciellt soldaterna av högre rang, generaler och officerare av alla grader som tänkas kan, som får »äran» när det från militär synpunkt går bra, d. v. s. när blodbadet är störst, när fiendens ställningar, och i nyare strategi också hans städer och vad han för övrigt har byggt upp av civila nyttigheter, ödelägges och där tas ett rejält antal fångar, som man efteråt kan utnyttja i sin egen rustningsindustri på svältkost eller misshandla i koncentrationsläger.

Visst fick också en del meniga soldater järnkors och hakekors med eklöv och allt vad det heter, när de till punkt och pricka uppfyllt sin plikt i Hitlers tredje rike, den plikt som Hitler av sina lungors fulla kraft basunerade ut som den största dygden inte bara hos soldaten utan hos hela det tyska folket: GEHORSAM! LYD. NAD. För dem som uppenbart icke var lydiga gick det som för pastor Niemöller, de hamnade i koncentrationsläger, utsattes för ständiga förödmjukelser, de fick svälta, de misshandlades, de tillintetgjordes i gaskammare eller de fick gräva sina egna massgravar innan de bakifrån blev nedskjutna *av tyska soldater och SS-folk*, vilkas ÄRA för all del inte får kränkas. Och unga polska kvinnor höll man liv i så länge de tyska soldater som drog igenom på väg till östfronten kunde ha förnöjel-se av dem innan de drog vidare med sin SOLDATÄRA i behåll.

*

På Kuba blev nyligen major Blanco ställd inför rätta — i ett avskyvärt skådespel på Stadion i Havanna, där bägge parternas uppträdande var sådant att man allvarligt kunde tvivla på berättigandet i de vackra orden

Atlantpaktstyrkornas överbefälhavare, general Norstad, har förklarat att han »om det blir nödvändigt» kommer att använda atomvapen, även om motparten inte har gjort det. Hur kan politikerna sätta en enskild man att bestämma över miljoners liv och död? frågar artikelförfattarinnan Ester Brinch, ordförande i vår danska systerorganisation, och erinrar om hur man skrattade när Hitler 1923 förklarade att huvudena skulle komma att rulla — och hur skrattet stelnade...

om »människans personliga värdighet och värde». — Major Blanco var anklagad för att ha misshandlat och dödat 108 människor och satt eld på över 200 gårdar och deras grödor. Major Blanco försvarade sig med att han var soldat och bara hade gjort sin plikt som soldat.

Också han hade sin soldatära i behåll!

De nya tyska soldaterna kommer att till stor del läras upp av förutvarande Wehrmachtsofficerare, som har massor av »ärofulla» mord på sina samveten. De är underställda NATO:s kommenderande generaler, de lyder under krigsförbrytaren general Speidel och under general Lauris Norstad, och deras ära kommer att bestå i att utföra dessa herrars befallningar.

Och nu kommer vi till *ansvaret*. Ligger det någon ära i att åtaga sig ett för stort ansvar, eller är det mera ärofullt att på förhand fransäga sig ansvaret för det man inte kan gå i land med?

Tilljubilad av hundratusenden (så som vi har sett det på dokumentärfilmer som nazistregimen själv lät ta upp) och förmodligen av miljonerna hemma vid radioapparaterna, förklarade Hitler att han övertog ansvaret helt och fullt, »restlöst» för allt som skedde i det nationalsocialistiska partiet. Ingen behövde tänka i Tyskland. Führern tänkte för dem! — Han tog ansvaret, visserligen genom att begå självmord i en bunker i Berlin. Man kan också säga att han smet från ansvaret; men ingen hade

väl haft någon glädje av att ställa honom inför domstolen i Nürnberg och se honom bli hängd. Det andra världskrigets lidanden, de 53 miljonerna döda, de många miljonerna överlevande vars liv är ödelagda som följd av de färdor de upplevat — det utplånas inte av denne ende mans stora ord om hans övertagande av ansvaret.

*

Nyligen var NATO:s överbefälhavare, general Norstad, i Köpenhamn. Han och bara han kan i en kommande konflikt bestämma om det skall användas atomvapen eller ej, och han har förklarat att han »om det blir nödvändigt» (?) kommer att använda dem, även om motparten inte har gjort det.

Norstad har ansvaret inför politikerna; men vilket ansvar har politikerna? Vem kan bära ett så tungt ansvar som att vara den förste som kastar en atombomb? Hur kan politikerna bära det ansvaret att de har satt en enskild man att bestämma över miljoners liv och död? Skall de dra konsekvenserna av general Norstads farliga uttalanden och av-sätta honom från varje post som ger honom makt? — Eller skall de låta det hela gå, så som man gjorde då Hitler 1923 inför riksrätten i Leipzig frejdigt förklarade att huvudena skulle komma att rulla? Domarna och folk skrattade, och huvudena kom att rulla.

Det lilla Danmark har väl inget inflytande av betydelse på NATO:s organisation, men så är tiden inne för att allvarligt överväga att utträda ur en organisation som visar sin inställning till »människans personliga värdighet och värde» genom att sätta general Speidel på en av sina kommandoposter och tolerera ett uttalande av Norstad som det citerade. Försvarsminister Strauss' åtal mot Niemöller och den omständigheten att åtalet stödes av Bonn-regeringen lovar heller inte gott för framtiden. Den schweiziska tidningen »Die Tat» skriver att detta visar vad som ännu kan väntas från den kanten. USA:s utrikesminister Dulles balanserar fortfarande på randen av sin avgrund. Nu säger han enligt tidningen Politiken: »Hellre ett krig än uppge Berlin».

Sannerligen, den siste sinnessjuke politikern dog inte med Hitler.

Ester Brinch

Vår sångbok en skattgömma

— Nu bör väl ändå sången klinga på SKV-mötena, en så fin sångbok som vi fått, säger den populära vissångerskan **Elsie Björnberg** och avslöjar vilka visor som ligger hennes hjärta närmast bland den samling av vacker svensk lyrik som vår sångbok representerar.

Elsie Björnberg, känd och välkänd för sin vackra vissång sitter och bläddrar i SKV:s nyutkomna sångbok.

— Den är verkligen ett fynd! Den är jättefin! — är hennes första kommentar.

— Så många fina skalter. Det syns att allt är valt med omsorg och alla smakriktningar har fått sitt, det är en mycket fin avvägning mellan folkvisor, stämningssånger, vandringvisor och sånger med idéinnehåll. Själv vill jag nog räkna Birger Sjöbergs och Dan Anderssons visor till de allra förnämsta. Och så Karlfeldts förstas.

— Men titta här då! utbrister Elsie och börjar sjunga, mjukt och innerligt:

Träget ska vi timra frihetens och
fredens värld,
det ska kännas lugnt och tryggt
kring barnens huvudgård.
Mer och mer ska vinnas ut av
jordens rikedom,
vi ska njuta vårens lust och körs-
bärsträdens blom . . .

— Tänk, det är tio år sen jag
sjöng in den på skiva och den är allt-
jämt lika aktuell. Att det ska vara
så svårt att samsas i en värld där det
finns så mycket vackert att leva för!

Elsie bläddrar tankfullt vidare i boken.

— Den här är väl söt:

Vem kan segla förutan vind?
Vem kan ro utan åror?
Vem kan skiljas från vännen sin
utan att fälla tårar?

— Nej, men titta, här har vi Nai-
ma Wifstrands bravurnummer: Det
var en lördag afton . . .

Elsie sjunger igenom de många
verserna som handlar om så mycken
olycklig kärlek. Melodin är så enkel
och innerlig och det mjuka danska
språket liksom understryker värmen
i hennes röst. Det är bara att beklaga
att tekniken inte ännu hunnit så

långt att vi fått »ljutidningar», för
en sådan här recension skulle natur-
ligtvis höras i stället för att läsas.

Till sist frågar vi Elsie Björnberg
vilka sånger ur vår sångbok hon
skulle vilja välja för sin repertoar:

— Först och främst den ukrainska
folkvisan »Blott en entonigt klagande
bjällra», den tycker jag så mycket

om. Och sedan Dan Anderssons »Till
min syster», den är hans allra vack-
raste tycker jag. Hör bara här:

Nu spelar vårens ljumma vind
i myrens gula starr
och sakta stiga sagorna
kring ön i Berga fors.
Förlåt ett stänk av bitter fröjd,
en visa till gitarr,
det starka oss till läkedom,
likt strandens unga pors.

En sång till dej, min syster
när all marken väntar vår!

Luossas ljunghed surrar yr
av vind och vilda bin.

Där lärde vi oss tunga steg
i våra yngsta år,
och ingen vet hur djupt vi drack
vår barndoms beska vin . . .

— Och så vill jag gärna välja
»Den vackraste visan om kärleken»
— den som aldrig kom på pränt. Och
»Frida i vårstädningen», den tycker
jag förmedlar en sådan fin hyllning
till alla som sliter med hushållsbe-
styren från morgon till kväll.

— Men det finns ju så många an-
dra fina visor och sånger i den här
sångboken, säger Elsie. Saker som
passar för allsång på möten och sam-
mankomster. Varför sjunger inte
svenska folket lite mera? I varje fall
så måste det väl nu bli fart på sån-
gen bland SKV-kvinnorna! Skulle
bara fattas annat med en sådan fin
sångbok!

B. J.

DU LER av Erik Axel Karlfeldt

*Du ler med vita tänder och läppars röda glans,
och blickens ny sig tänder som aldrig nedan fanns.
Du gördlar dina länder
med samma lätta händer
som till din första dans.*

*Du räddat genom åren ditt friska knappa hull,
och ännu glänsa håren som olja och som gull.
Kom, glömmom hjärtetsåren!
I löten bräddar våren
sin blomsterskäppa full.*

*Vad sjuka skalter sjunga, att lyckans tid förgår,
är sant på deras tunga men vore lögn på vår.
Oss lyfta vingar unga
ur livets kval och tunga
i våra sena år.*

Gunhild Tegen:

Det omoraliska kriget

Man kan inte driva hatpropaganda mot främmande folk och raser, inte utbilda ungdomen i dödandets teknik utan att det smittar av sig på människorna och hela samhället, säger författarinnan Gunhild Tegen i denna artikel, där hon efterlyser en annan inställning också från de kristnas sida till dessa problem och nödvändigheten av ett praktiskt fredsarbete. Artikel, som publicerats i Veckotidningen Säningsmannen, återges här med författarinnans tillåtelse.

Ett krigsfoto? Nej då, det är pojkar i svenska uniformer, övande sig i konsten att sticka ner en »fiende». Bilden publicerades i pressen på hösten 1957 i samband med pågående militärövningar.

Vad man ständigt och på nytt förvånar sig över är att religiösa och moraliska personer inte reagerar mot kriget som ett omoraliskt umgänges-sätt mellan stater. Det som för enskilda straffas med upptill livstids straffarbete och i vissa kulturländer med döden, nämligen mord, det betraktas i krig som ärofyllt och belönas med befördran och medaljer.

Då det gäller kvinnliga präster, då samlas en grupp av oppositionella bland präster och andra kristna, som anser att bibeln inte avser kvinnor till denna tjänst — och de håller hårt på att kyrkan inte får avvika från Skriftens ord, man måste hålla fast vid den kristna bekännelsen. Men hör inte tio Guds bud också till den kristna bekännelsen? Där står tydligt och utan prutmän: Du skall icke dräpa. Detta bud drar också många präster fram när det gäller abort. Men när det gäller massmord i krig, där de fullvuxna ungdomarna offras, då hör man sällan kristna protester.

Likaså förvånas man över att personer, som energiskt hyllar demokratiska principer, inte förnimmar någon konflikt i det absurda förhållandet att vi bygger vår nationella existens på en värnpliktsarmé, som står under absolut tvång — en disciplin, som upphäver den enskildes val efter omdöme och samvete. Den lilla rest av demokratisk frihet i förhållande

till det officiella dödandet i krig, som vi har i Sverige, nämligen rätten till civil värnplikt, försvåras på olika sätt. Gångna tiders legohärlar var mindre odemokratiska än värnplikts-härlen. Många mödrar, som uppfost-rat sina söner lika moraliskt och hu-mant som sina döttrar, ser med oro och sorg hur deras pojkar hårdnar och förändras under värnpliktstiden, då de måste lära sig dödandets och förstörandets teknik. Många av des-sa söner måste lägga sig till med en cynisk livsåskådning för att stå ut med den nya anda, som möter dem i »fält».

Vilka problem som möter ett land efter ett krig har vi hört och läst åtskilligt om efter två världskrig. Hur brottsligheten stiger när soldaterna kommer hem, hur moralen sjunker, hur oron sprids också till icke krig-förande länder, det har vi nyligen varit vittne till. Och hur hopplöshet och hemlöshet i tillvaron griper de unga, som ser framför sig de påtagli-ga möjligheterna att tvingas ut i ett nytt, ännu värre krig med tusenfalt värre förstörelsemedel än någonsin i världshistorien. Det ser ut som om de tänkte:

— Låt oss hellre köra ihjäl oss i en stulen bil än tvingas att kasta en vätebomb på en oskyldig stadsbe-folkning!

De tänker inte så, snarare förban-

nar de alla äldre, som nu har makten, inklusive föräldrar och befäl — och tar ut glädjen som bjuds medan ännu är tid. De tänker inte — men de känner. Känner otryggheten i framtiden, i världen. Varför skulle ungdomen vara moralisk, när inte världens styresmän är det? Borde vi inte upphöra med dödandet och förstörandet för att det är ovärdigt människan?

»Men vi måste ju försvara oss?» säger också de goda tvehägset och ängsligt. Vem har sagt att vi får för-svara oss med alla medel? I bibeln står: Vänd den andra kinden till! — och Gandhi sade: Motstånd utan våld! — Ingen gör allvar av tanken att också ett folk bör leva moraliskt om dess individer skall tro på mora-liska värden.

Den utbredda uppfattningen att man får försvara sitt land med vilka medel som helst, även vätebombens djävulsvapen, måste inverka på den allmänna moralen. At ungdomen ger den ett nytt ideal: det tuffa — bru-taliteten, som också Hitler lärde sina ungdomskadrer. Detta ideal passar också den militära värnpliktsutbild-ningen utmärkt. En ung man berättade för mig att första gången hans avdelning såg en undervisningsfilm i närmkamp, svimmade flera av pojkar-na. Innan de är färdiga kan de själva utföra de vidriga handgreppen med

bajonetten — utan att svimma, och med tiden kan de utplåna en miljonstad utan att känna skuld.

De yngre lär av de äldre. De vet mycket väl vad som förestår dem. De övar sig med stiletten. De miss-handlar kamrater, som visar sig blödiga. Riksdagen diskuterar om ungdomsbrottsligheten — och den kräver dyrbar forskning om orsakerna till den ökande kriminaliteten. Man förundrar sig över att inte somliga sammanhang klarnar utan forskning — att föräldrar inte inser att just de stora krigen har försämrat människans moraliska begrepp och hållning. Att förhindra krig borde vara programpunkt nr 1 på alla ansvariga människors handlingsschema. Där kanske forskning kunde behövas, om fredens villkor.

Man kan inte driva hatpropaganda mot främmande folk och raser, inte utbilda ungdomen i dödandets teknik — utan att det smittar av sig på de mänskliga verktygen, och hela samhället. Man kan inte heller påbjuda humanitet med ena handen och våld med den andra utan att ungdomen genomskådar det falska i attityden. För att med minsta smärta klara

Denna bild är inte fullt så »tuff» som den å motsstående sida. Pojken på bilden är bara en av de tiotusentals barn som slets från sina mödrar och kommenderades ut till fronterna av den tyska militärledningen under det andra världskriget. En österrikisk pojke.

Till kärleken

Av Dan Andersson

*Det sägs att en helig i tron, en profet
vars röst ljuder långt som en malm, en cymbal,
men som kärlekens hemlighet dock icke vet,
han hör till de fåvitskas tal.*

*I kärlek den stingande tistel blir skön.
Och vårregn vattnar förtorkade land.
En ros kan dofta, en äng bliva grön
mitt i öknens brännande sand.*

*Ty envar profetia och psalm skall förgå
som en fläkt, som en rök vid förgängelsens bud.
Men allt som av kärlek är fyllt skall bestå
och leva och vara som Gud!*

LYCKAD ÅRSKONFERENS I VÄSTRA DISTRIKTET

V:a Sveriges distrikt har hållit årskonferens med 100-talet ombud från avdelningarna. Den verksamhetsberättelse som distriktets sekreterare Vera Nilsson hade uppdraget att kommentera visade på en mycket allsidig och god verksamhet. Att distriktet har god kontakt med andra organisationer framgick av den långa listan av möten, konferenser och kurser där avdelningarna varit representerade. Utflykter, god underhållning och intressanta föredrag på mötena bidrar till att hålla medlemmarnas intresse på höjdpunkt.

Förbundsstyrelsen var representerad av Birgit Jansson, Stockholm, som talade om aktuella kvinnoproblem. I den efterföljande diskussionen

den konflikt, som uppstår ur krigsepokers dubbla moral, accepterar de unga brutalitetens ideal, som hitlerjugend gjorde. Men ledaren blir den värste i gänget, och kriminalitet är en nödvändig konsekvens.

Här hjälper inga domar eller ungdomsgårdar i längden. Här hjälper ingenting annat än en ny livsåskådning och ett praktiskt fredsarbete, som går ut på att förbjuda förintelsevapnen och ordna staternas samlevnad på jorden med skiljedom och underhandlingar.

var alla överens om att vår tids viktigaste kvinnoproblem är att förhindra ett atomkrig och därvid måste Sveriges kvinnor sätta in all sin kraft på att förhindra att den svenska krigsmakten förses med atomvapen.

Bland andra frågor som stod till debatt spelade kvinnornas ställning på arbetsmarknaden en mycket framträdande roll. Är det riktigt att de gifta kvinnorna ska gå först vid permitteringar? — Ska det inte finnas någon rättvisa för oss äldre? Varför ska inte kvinnorna kunna göra sig gällande också i de s. k. manliga yrkena? Det var några av de frågor som ventilerades i den mycket livliga diskussionen.

Innan konferensen avslutades beslöt man att sända ett uttalande till regeringen med en protest mot planerna på att införa en allmän omsättningsskatt. Budgetunderskottet kan mycket väl täckas om man bara vill pruta på de kolossala rustningskostnaderna.

I ett brev till ecklesiastikministern protesterade konferensen mot nedskärningen av anslagen till den ungdomsvårdande verksamheten. Nu mer än någonsin behövs dessa anslag och en höjning hade varit mera befogad.

Hemvårdarinna eller lönekomensation — det får omständigheterna avgöra

— Hemvårdarinna eller lönekomensation? frågade vi i förra numret. Båda delarna — vilken man ska välja beror på omständigheterna i det enskilda fallet, säger l:e socialassistenten Karna Nilsson-Müller, själv förvärvsarbetande och mor till två barn. Medan mamman och journalisten Gunnel Granlid svarar: När barnen är sjuka behöver de mer än annars mamma eller pappa hos sig!

Vad ska den ensamma förvärvsarbetande mamman ta sig till när hennes barn blir sjukt, det är sannerligen en fråga värd att diskutera. Hur ska hon reda upp situationen på ett klokt sätt så att alla parter sker rättvisa? Säg det den som kan — inte kan jag det. Mamman kläms mellan sköldarna och hur hon än bär sig åt blir det fel. Följer hon sitt hjärtas röst så kastar hon alla hänsyn och stannar hemma hos sitt barn, som behöver henne och som hon inte kan lämna och i de flesta fall har hon inget annat val än just den utvägen. Men med vilka konsekvenser — avdrag på lönen, som kan medföra ekonomisk katastrof allvarlig nog för en som lever under knapphetens kalla stjärna. Det är heller inte särskilt uppmuntrande att försätta både arbetskamrater och arbetsgivare i en besvärlig situation genom att man inte kommer till jobbet. Ibland kan det faktiskt vara så att ens kamrater får bära tyngsta lasset och får det själva svårt genom att en arbetskraft uteblir. Säkert är inte heller alltid att man på arbetsplatsen har förståelse för den ensamma mammans situation utan ser bara på de besvärligheter som uppstår i arbetet. De stackars mammor som har barn, som ofta är utsatta för infektioner och måste stanna hemma både titt och tätt kan ibland betraktas med ovilja och anklagas för brist på ansvar för arbetet — och frysas ut från kamratkretsen.

En och annan har det så lyckligt ordnat att det finns en mamma eller syster eller en god vän som kan hjälpa en med barnet, men ack hur sällan. För de flesta är det verkligen

besvärligt och svärbemästrat och hur man än gör så råkar man i kläm. Arbeta måste man, och sköta sina barn måste man, men hur man ska bära sig åt för att fylla båda dessa förpliktelser kan ingen svara på, inte jag och inte någon annan heller.

Visst önskar man att det skulle finnas lösningar, som kunde hjälpa mamma ur hennes dilemma, ännu finns det inga, men sannerligen borde det finnas inte bara en möjlighet utan flera. Man måste ha möjlighet att välja på olika lösningar och kunna få ta det som passar en bäst och som bäst motsvarar situationen. En hemvårdarinna som tar hand om det sjuka barnet medan mamma är på sitt arbete kan vara utomordentligt den ena gången, då mammas närvaro på arbetet är betydelsefullt och nödvändigt och när hennes arbete i annat fall vältras över på kamrater, som måste arbeta dubbelt. En annan gång kan både barnets sjukdom och hälsa kräva att just mamma är

hemma och det kanske inte är så omöjligt att komma loss från arbetet. Men det är de ekonomiska konsekvenserna som inte mamma orkar med. Någon form av lönekomensation är givetvis i sådana fall nödvändig och bör naturligtvis inte vara omöjlig att ordna rent praktiskt. Visst kan man finna former för en sådan sorts bistånd om man bara vill.

Det här resonemanget vill bara tjäna ett syfte — nämligen att vi kvinnor i vårt eget och andra kvinnors intresse bör föra fram denna fråga och försöka driva den till en lösning — i sanning en värdig uppgift för Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Karna Nilsson-Müller

Ett sjukt barn behöver mamma eller pappa

Det är besvärligt när barnen blir sjuka, för mamman liksom för dem själva. Mamman springer som en osalig ande runt sängen, köper beredvilligt vindruvor, sockerdricka, kex och de underbaraste »halskarameller» till den lille sjuklingen, som dessutom i kinkigt febertillstånd vill ha mamma bredvid sig, utrustad med en hög sagoböcker och en sval hand för pannan... Allt kretsar dessa dagar kring den lille i sängen. Tempen tas under högtidliga ritualer, mjölk kokas och trugas brännande het i honom, och alla frågor om hans tillstånd. Han är hemmets givna centralfigur för ett par dagar — något som säkerligen hjälper honom att snabbt återvinna hälsan.

Däremot är det synd om hans små kompisar, vilkas mammor har arbete utom hemmet. Ja, det är förstås synd om mammorna också, som antingen tvingas släpa iväg med barnet i taxi till någon släkting eller skaffa någon tant som ser om sjuklingen till dess han är frisk och kan gå till daghemmet igen. Frågan om hur man skall bete sig, då sådana här situationer uppkommer, har länge varit aktuellt, och det är glädjande att Vi Kvinnor nu tar upp den till diskussion.

De ensamförsörjande mödrarna har här, liksom i många andra fall, det extra besvärligt. Men ändå är ju detta ett problem för alla utom hemmet

Forts. å sid. 18

Kvinnorna och beredskapen mot ARBETSLÖSHET

Svenska Kvinnors Vänsterförbund hör till dem som anmodats att avge yttrande till Arbetsmarknadsstyrelsens utredning om Kvinnorna och beredskapen mot arbetslöshet. För att få fram ett material som också grundar sig på kännedom om de lokala förhållandena har SKV-avdelningarna ombetts undersöka läget på sina respektive orter. Därvid har det framkommit att beredskapen mot arbetslöshet bland kvinnorna är synnerligen svag och att de lokala myndigheterna tycks ha alltför lätt att glömma att även kvinnorna måste beredas annan sysselsättning när de drabbas av arbetslöshet.

I sitt remissvar uttrycker förbundet den förhoppningen att utredningsresultatet ska få stor betydelse för att rikta de kommunala myndig-

heternas och landstingens uppmärksamhet på de åtgärder som kan och bör vidtagas för att motverka arbetslöshet och skapa nya sysselsättningsmöjligheter för kvinnorna.

Enligt förbundets mening har dock utredningen hållit sig inom en alltför snäv ram. Vi beklagar att den inte tagit upp sådana frågor som på längre sikt kan utgöra en mera varaktig lösning av sysselsättningsproblemen, dvs. de frågor som har att göra med industrilokalisering, arbetstidsförkortning, investerings-, export- och konsumtionsstimulerande åtgärder. Det hade varit önskvärt, inte minst med tanke på den dolda arbetslösheten bland kvinnorna. För att få en klar bild av det verkliga läget på detta område förespråkar förbundet en kartläggning av sysselsättningsbehovet.

Vi citerar i fortsättningen ur remissvaret.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund ansluter sig till utredningens rekommendationer om forcerad utbyggnad av såväl den slutna som öppna sjuk- och åldringsvården. Särskilt när det gäller den starkt eftersatta mental-sjukvården skulle en utbyggnad av denna kunna bereda många kvinnor arbete. Detsamma gäller hemvårdarinn- och hemsamaritverksamheten liksom en utbyggnad av skolväsendet.

STÖRRE VARIATION VID YRKESVAL

I likhet med utredningen anser Svenska Kvinnors Vänsterförbund att yrkesutbildningen spelar en avgörande roll i beredskapen mot arbetslöshet. Det är alltså med tillfredsställelse förbundet konstaterar att utredningen mycket starkt understryker behovet av en mera differentierad yrkesutbildning för kvinnorna.

Vi anser att man med alla medel måste söka vidga den ram inom vilken kvinnorna merendels väljer yrke. Skall kvinnorna uppnå en med männen jämlik ställning på arbetsmarknaden måste de också börja söka sig till sådana arbetsfält som betraktas som typiskt manliga. Många sådana yrken har med teknikens hjälp förändrats så, att det inte längre beror på muskelstyrkan huruvida en person skall anses lämplig eller icke lämplig för yrket ifråga. Här fordras kanske framför allt en ny inställning hos kvinnorna själva, men ytterst blir denna inställning beroende av samhällets attityd och av yrkesvägledningens åtgärder. På vår rundfråga till lokalavdelningarna om hur yrkesvägledningen fungerar i detta avseende svarar så gott som alla att flickorna i regel inriktas endast på sådana yrken som av tradition betraktas som särskilt lämpliga för kvinnor. Enligt förbundets mening skulle det behövas en stort upplagd propagandakampanj, dels för att väcka flickornas håg för utbildning också i yrken som betraktas som manliga och dels för att motverka det traditionsbundna tänkandet hos många föräldrar, arbetsgivare och myndigheter.

DEN ÄLDRE ARBETS-KRAFTENS BEHOV

Den äldre arbetskraften drabbas alltid särskilt svårt i tider av arbetslöshet. Många kvinnor i den övre medelåldern är helt beroende av sin arbetsinkomst. Vid arbetslöshet och när det gäller omskolning eller förkovran i det egna yrket, betraktas dessa kvinnor ofta som »överåriga». Förbundet anser att det borde tagas särskilda initiativ från statens och kommunernas sida för att trygga de äldre kvinnornas rätt till nödvändig omskolning eller fortbildning. Inte minst med tanke på den höga genomsnittsåldern i vårt land borde åldersgränsen för en rad utbildningskurser justeras uppåt.

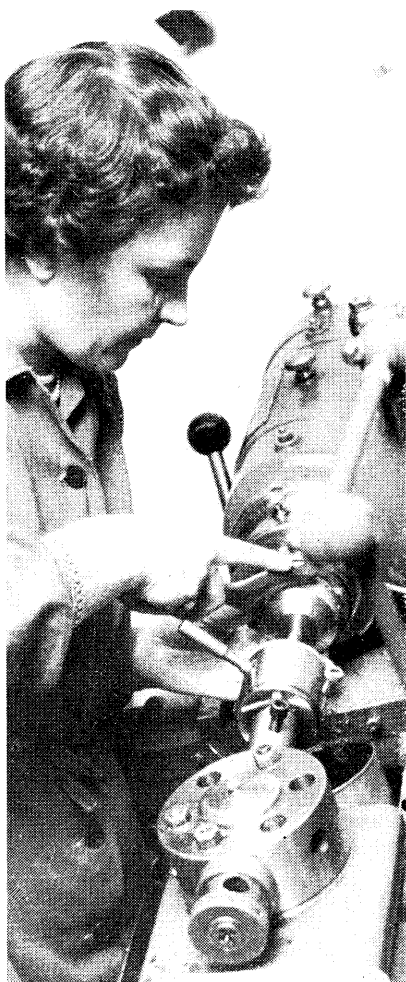

MOR och BARN

— VART NYA VYKORT —

har just blivit färdigt från trycket. Originalen är utförda av den indiske konstnären Krishna Hebbar, som ni kan läsa om på sidan 9 i denna tidning, där också ett foto av kortet återges. (Men färgerna, de flammande underbara färgerna kan tyvärr inte återges i tidningstryck.)

Kortet, som är i fyrfärgstryck, är 148×104 mm stort och kostar 60 öre per styck. Vid rekvisition av minst 10 ex. erhålles 33 % rabatt. Rekvisiteras från SKV, Norrtullsgatan 5, 1/2 tr., Stockholm VA.

Flickornas håg för utbildning i yrken som tidigare betraktats som »manliga», måste stimuleras, anser SKV i sitt remissyttrande.

Inte lätt att vara förälder!

Det klankas mycket på ungdomen nu för tiden — och på *föräldrarna*. Sanningen är väl ändå att det stora flertalet av vår ungdom är skötsamma präktiga flickor och pojkar, som på skilda områden utbildar sig för sitt arbete i samhället. Och sanningen om hemmen är väl ändå att de i stort sett är bra och att föräldrarna ägnar sina barn stort intresse och omsorger för att inte säga att de ofta helt enkelt lever för dem.

Men det hindrar ju inte att vi i vårt land, liksom i många andra länder, får brottas med en del trista problem när det gäller ungdomen. Det är bara det att de som häcklar och som kastar sig över föräldrarna glömmar bort de andra faktorer som spelar in i det moderna samhället. Våra barn och tonåringar lever ju inte bara i hemmet och umgås inte bara med föräldrarna. De lever i samhället och hela dess atmosfär påverkar dem. Det bör man ha i minnet innan man kastar sig över föräldrarna...

I februari-numret av tidskriften BARN som utges av Målsmännens

GLAD PÅSK

och ett leve för den ljusande våren utbringar dessa muntra konstnärer i äggmåleribranschen. Inspirerade av dem, marsolen och den höga klara luften över Mälardrottningen instämmer vi av fullaste hjärtan och tillönskar alla våra trogna läsare en riktigt GLAD PÅSK!

Små barn och små bekymmer . . .

Riksförbund återger *Birgit Nilsson* en intervju med professorn i barnpsykiatri *Sven Ahnsjö*. Professor Ahnsjö fastslår att det förhållandet att så många föräldrar kommer till rådgivningsbyråerna med sina barn inte betyder att föräldrarna är sämre skickade än förr att ta hand om sina barn eller att deras ansvar är mindre. Det har bara blivit mycket svårare att vara föräldrar.

Genom vår tids industrialisering och urbanisering har familjen mer och mer isolerats, säger han. Den saknar i allmänhet den trygghet och det stöd som i forna tider låg i gemenskapen med och samvaron mellan släktingar, vänner och grannar. Man deltog i varandras familjebekymmer på ett mera vänligt och ett mindre kritiserande sätt, man utbytte råd och erfarenheter och försökte gemensamt komma tillrätta med vardagsproblemen. Nu lever föräldrarna mera ensamma med sina barn och

måste på egen hand klara upp alla små svårigheter. Genom radio, press och TV utdelas allmänna råd och rättesnören, så många och så skiftande att de bara ökar förvirringen och osäkerheten, skapar nya bekymmer.

Vi har ju fått en helt annan samhällsbild än vi hade till exempel för femtio år sedan, fastslår han. En bild med två sidor, även en god. Förutom högre standard och förbättrade levnadsvillkor har vi fått ökad personlig frihet i bl. a. äktenskap, yrkesval och arbete. Därmed också större rättigheter — och större ansvar. Och så för han fram sin önskedröm: alla familjer borde ha egna hus med små trädgårdar till. Då skulle föräldrarna inte behöva tjata på barnen för att de stör grannarna, och barn och vuxna skulle kunna gräva och påta i jorden, komma naturen ett litet steg närmare, glädjas och hoppas inför det som växer och gror som resultat av egen möda...

En önskedröm, ja. Något mera kan den väl knappast bli, så som nu utvecklingen blivit med de stora städerna och tätorterna. Men en önskedröm som borde kunna förverkligas är dock den om *utrymme* åt barn och ungdom. Jag minns mej hur en annan av vårt lands framstående barnpsykiatriker, dr *Gustav Jonsson*, chef vid barnhemmet Skå-Edeby, vid ett tillfälle framhöll hur *barnfientliga* våra moderna bostadsområden egentligen är. För dem som växte upp i seklets början fanns det ännu naturliga lekplatser, spännande och roliga möjligheter till lek. Nu möts de av gräsmattor som inte får beträdas, de bor i hus som är så lyhörda att föräldrarna ständigt måste hyssja åt dem. Om inte samhället ordnar en bollplats eller annan lekplats åt dem har de ingenstans att ta vägen — ty några tomma områden där de kan rumstera om finns inte i våra stora städer med kringliggande sovstäder, allt är så väl inrutat. Det är egentligen inte avsett för barn.

Det ligger utan tvivel mycken sanning i denna tillspetsade värdering av vår moderna bostadsbebyggelse. Som egentligen bara tillåter tonåringarna att »stå och hänga» i ett hörn — om de inte har pengar att gå på bio eller kondis för. Och det med bio och kondis skulle behöva sitt eget kapitel. I

Vi förmedlar bekantskap med den indiske konstnären Krishna Hebbar

Den indiske konstnären Krishna Hebbar och undertecknad har en gemensam vän, författarinnan Reba Lewis. I sin bok från Indien, »Three faces has Bombay», ägnar hon ett kapitel åt Hebbar. Ur hennes samtal med honom återges nedanstående.

Andrea Andreen

»Det är jag tillbragte i Paris var avgörande för mig både konstnärligt och intellektuellt», sade Hebbar. »Jag ville förstå motiven och inriktningen hos de konstnärer som deltagit i nittonhundratalets rörelse — en rörelse som gav mening åt min egen tanke att målning ej kan finnas utan ett

varje fall skadar det inte om våra dagars femtiöring i tankarna gör en jämförelse mellan 10- och 20-talets bio och dagens. Idealbilderna vi fick och dem dagens ungdom får på vita duken är inte edsamma. Borde vi inte försöka hjälpa föräldrarna — och ungdomen! — genom att förena oss i en ansträngning att få bort det värsta av de dåliga ideal ungdomen matas med från biodukarna? Och som gör dem andligen fattiga. E.

MOR OCH BARN heter detta arbete i olja av den indiske konstnären Krishna Hebbar, som godhetsfullt ställt originalet till vårt förfogande för ett vykort, som nu föreligger färdigt. Tyvärr kan bilden härövan inte ge rättvisa åt det, eftersom vi inte kan återge de strålande färgerna här.

Att i bostadskvarteren ordna olika former av hobbyverksamhet för barn som börjar komma upp i tonåren är en av metoderna att ge deras verksamhetslust en sund inriktning. — Här är det fråga om teckning.

problem. Om problemet saknas blir duken steril, endast ett ornament. Om problemet finns där och konstnären kan tolka det med känsla och intensitet då blir duken en levande kraft.

»Vilken av de konstnärer som deltog i rörelsen anser ni vara mest vital och framstående?», frågade jag.

»För mig är Picasso mästaren bland dem alla. På varje stadium av sin karriär angrep han nya problem. Inom en given samhällsram utvecklade han tekniska metoder som han fann belysande för den speciella situationen. Så lät han i sin blå period den färgen uttrycka arbetarklassens fattigdom, lidande och förfall. I sin vita period skildrade han med värme och känslighet allt det som för oss är sublimt. I sina cirkusmålningar fängade han inte endast rytmen och spänningen utan också cirkusens billiga lyx. Och när han kom in i sin mer moderna period skapade han det verk som jag anser vara hans förnämsta — Guernicafresken, som i bilder av förfärande mäktighet symboliserar det nutida krigets resultat.»

För dem som älskar att arbeta med korgflätning måste man utarbeta nya modeller och mönster — och finna nya användningsområden! — annars blir det för stereotypt, menar Karin Gunnäs och mobiliserar sin händighet och fantasi för att få fram nya ting.

ATT ARBETA MED

MÄNNISKOR

I familjen Gunnäs vardagsrum har färgglädjen plats. Den sträcker sig från golvet vackra matta till de glada keramikgummorna på bordet, det stora granna lerfatet med brokiga garner och upp över väggarna med sin vackra konst. Karin Gunnäs blåa klänning står vackert mot soffans milt gula färg.

— Hur kom du att ägna dej åt vävning? frågar jag.

— Egentligen var det nog slumpen som avgjorde. Jag hade skaffat mej kontorsutbildning och tagit plats vid skrivmaskinen på ett kontor. Men arbetet passade mej inte, jag vantrivdes. Jag tycker om människor och ville inte nöja mej med en maskin. Av en slump fick jag veta att en vävkurs just skulle starta, jag grep tillfället i flykten — här var det i alla fall fråga om skapande arbete. Min första plats efter utbildningen blev på hemslojden i Göteborg.

— Men du har ju arbetat som terapeut, senast vid Stureby vårdhem?

— Ja, mitt yrke är terapeutens och det trivs jag med. Där har man med människor att göra, det är ett levande och intressant arbete. Vad man sysslar med? Naturligtvis inte bara med vävning. Man kan ju inte sätta alla vid vävstolar! Nej, terapeuter undervisar i broderi, sömnad, stickning och korgflätning, »påtning» och en massa andra ting. Det det gäller är ju nämligen att ingen ska behöva sitta med armarna i kors och ha tråkigt därför att hon eller han inte vet något att ta sej för.

— Hur känns det att ägna sej åt terapiverksamhet när klientelet är gamla människor?

— Jag tycker inte om ordet terapi i det här sammanhanget, säger hon. »Terapilokalen» — det låter så trist. *Hobbylokalen* ska det heta. Det får inte framstå som ett tvång för de gamla att de måste lära sej något nytt. Den innersta meningen i det hela är och måste vara att de ska göra det för sin egen glädjes skull. Det måste vara *lustbetonat*. Det finns många gamla som säger nej tack, jag har arbetat i hela mitt liv, och så sitter de med armarna i kors och har tråkigt och tänker på att deras dagar är räknade... Vårt arbete måste syfta till att få dem bort från de trista tankarna, få dem att syssla med något som ger dem glädje.

Hur det är att arbeta bland gamla människor? O, det är en mycket tacksam uppgift. Naturligtvis kan

Att få väva! Vilken kvinna känner inte en hemlig längtan vid det ordet. Tänk att äga en vävstol, att kunna väva, att få sitta där och bildligt talat måla fram färger och mönster på en väv! Hos familjen Gunnäs på Harpsundsvägen ute i Högdalen, ett av Stockholms nyare förortsområden, hör vävstolen lika naturligt till heminredningen som stol och bord och bäddar. Annorlunda kan det väl heller inte vara när husets fru är utbildad vävlärarinna.

det vara tyngre än att arbeta bland unga människor. Den unga människan är själv mera uppslagsrik, entusiasmeras lättare. Men när man ser hur mycken glädje de gamla kan få ut av det de sysslar med, hur stolta de är över resultaten och över gamla färdigheter de besitter, ja då tycker man att det är ett väldigt tacksamt arbete. Många av dem gör också mycket vackra och välgjorda ting. Det kan vara ryaknytning eller vävning eller korgflätning det handlar om.

— Men de gamla männen då? Vad

kan man sätta i händerna på dem utom möjligen korgflätning?

— De väver, de knyter ryor och mycket annat. Jag brukar gå ner till maskinisten och få lite träbitar. Jag kan visserligen inte själv träslöjd, men det visar sej att många av de äldre männen trollar fram de vackraste ljusstakar ur en träbit. Det finns så mycken skaparglädje och konstnärliga anlag hos människorna, bara de får tid och möjlighet att ge uttryck åt det! Det händer också att gamla som inte ens har ledsyn gör vackra vävnadsarbeten. De känner med händerna att väven blir jämn och vacker.

— Men de kan väl inte skilja på färgerna?

— Naturligtvis inte. Men då tar man färgen i längdriktningen — varpen alltså — och har enfärgat inslag.

På frågan om arbetsförhållandena i övrigt, yrkets eventuella nackdelar och vilka önskemål terapeuterna till äventyrs har, säger Karin Gunnäs:

— Ännu har vi allt för få terapeuter. Det är ett område där man med stor fördel borde kunna tillämpa halvdagsarbete. Det skulle bidra till att flera som kan och är intresserade för denna uppgift kunde dras in i arbetet. Ännu så länge är detta ett nytt arbetsfält och erfarenheterna kommer efter hand. Vid sjukhusen visar läkare och sköterskor stort intresse för terapiverksamheten och det är mycket betydelsefullt.

Våra önskemål? Framför allt att arbetet läggs upp på längre sikt, att man struntar i statistiken och att man utnyttjar terapeuternas arbetskraft och initiativförmåga på ett bättre sätt än vad som nu ofa är fallet. Nu går en stor del av tiden åt att föra statistik, föra kassabok osv. För det hela ska ju »gå ihop». Om man ruckade litet på den principen skulle det vara bra för det hela. Det får ju nämligen inte i första hand vara en fråga om att det ska kosta

När vi var ute vid Harpsundsvägen låg snön ännu djup i den närbelägna skogsremsan, fast februarisolen börjat sitt verk. Röd om kinderna och ganska våt kom Mårten instormande med sin »kälke» — en röd bricka som i någon mån sparar byxbaken . . .

På ena köksväggen fann vi ett av fru Gunnäs' clevarbeten, en förtjusande sak i vitt, blått och rosa.

minsta möjliga, utan det gäller att ge mera innehåll åt livet för de gamla det här gäller.

Och så berättar Karin Gunnäs att vid Södersjukhuset kan man sysselsätta patienterna med bl. a. keramikarbeten, tack vare att där finns en brännugn. Skulle man inte kunna ordna det på andra håll också? Arbetet med leran är säkert en bra metod när det gäller att mjuka upp stela och reumatiska händer . . .

Förutom fru Karin och maken, redaktör Bengt Gunnäs, finns det i lägenheten vid Harpsundsvägen två pigga pojkar: Martin, som går i skolan och Mårten, som bara är fyra och ett halvt år. Bägge två behöver få rå om sin glada, chosofria mamma litet, så man förstår hennes förordande av halvtidsarbete även om det inte var sej själv hon i första hand tänkte på då hon med ett konkret exempel underströk betydelsen av att det ges möjlighet till deltidsarbete för de terapeuter som har familj och barn.

Brita

När fru Lundberg från Göteborg med gamla krydd- och medicinalväxter som hobby stupade på Alandsroten i TV:s kvitt eller dubbelt en lördagskväll härförleden tyckte vi nog lite var att frågan måste ha varit mycket svår. Ämnet — krydd- och medicinalväxter — verkar i alla fall oerhört fascinerande och fru Lundberg är säkert inte ensam som intresserad amatör på området. Trots allt som skett inom medicinen fyller tydligen de gamla medicinalörterna fortfarande en inte oväsentlig roll inom läkemedelstillverkningen. Man får nog utgå ifrån att forna dagars kloka gubbar och gummor visste en del de också.

I en uppslagsbok från början av 1600-talet kallad »Den kloka och sluga gubbens ordinationer» gavs det en rad tips om hur olika åkommor skulle behandlas med örtdekokter. Så här sägs det exempelvis om malörten (*Artemisia absinthium*): »Malörta stärker Maghan och gifver äfven lust till Maat och står emot then drycken-skap. Malörta lagh med Wijn är godt för then huvudverk som kommer från Maghan och stiger upp till hier-nan...» Sin nutida användning har malörten mest inom vintillverkningen. Inom medicinen förekommer den vanligast som malörtsextrakt och

På Skansen kan vi bekanta oss med ett apotek från gamla tider — en slående kontrast till dagens moderna apotek, som vi ser en glimt av på bilden t. h. Men i de etikettförsedda burkarna och flaskorna i våra dagars apotek ingår inte så sällan någon av de örter som hängde under det låga taket i forna dagars apoteksbodar.

Till ögats fröjd och kroppens läkedom

Visst känner vi igen den: ålandsroten, som blev en fallgrop för den sympatiska göteborgsfrun i TV.

som malörtsdroppar eller beska droppar.

En annan gammal förnämlig medicinalväxt är Johannesörten (*Hypericum perforatum*). Av dess blommor bereder man fortfarande ett verksamt antisepticum — Johannesoljan — och den grekiske läkaren och botanisten Dioskorides, som levde och verkade under kejsar Neros tid, ansåg att johannesörten kunde användas mot både tbc, psykisk depression och epilepsi. Även i våra dagar lär örten användas inom läkemedelsindustrin som ingrediens i vissa nervlugnande medel.

Krusmynta (*Mentha crispa*) är en allmänt känd ört som i »Den kloka och sluga gubbens ordinationer» ingick i följande recept: »För uppkastning är godt att bruka then Krusmynta. Så många näfwar man anser sig behöfva. Härtill lägges äfven torra Roosor, något Malörtafrö, hvilket allt blandas hväl tillhopa och lägges i twenne Possar som passar sig öfver then Maghan...»

Renfanan (*Tanacetum vulgare*) har en stark, nästa kamferartad lukt. Alla växter som doftade starkt tillskrev folkliron diverse undergörande egenskaper. Så brukade renfanan natttid brännas i barnens sovrums för att hålla »häxor, skrömt och annat otyg» borta. Kloka gubbar och gummor ordinerade den som ett starkt maskdrivande medel och som lindring vid enklare magåkommor. Renfanan odlas ännu och uppköps av apoteken.

Ålandsroten (*Radix inulae*) är känd för sin läkekraft redan sedan den grekiska fornkulturen. En gammal läkebok från 1628 tilldelar den 24 dygder, varav dessa kan nämnas: »Hon ätes om morgonen, thå gör hon sundt hierta. Varder hon skuren smått och lagd i thet Ööl eller Wijn gör hon lätt Röst och klara Ögon. Hennes vatten är godt för den som belagts med stor utvärtes Hetta...»

Vad digitalis betyder för hjärtsjuka är allmänt känt. Till digitalis-

släkten hör *Fingerborgsblomman* (*Digitalis purpurea*) som sannoligen också är en fröjd för ögat. Örten var redan i forna dagar känd för sina medicinska egenskaper. Den odlas och insamlas fortfarande för de svenska apoteken och utgör en viktig ingrediens i vissa hjärtmediciner.

Det finns en rad andra örter som tack vare sin doft eller andra egenskaper spelar en roll. Tänk bara på lavendeln. Eller tänk på cikorian! Den gjorde vi bekantskap med under andra världskrigets år — som kaffeingrediens. I många länder användes den dagligdags för att ge must och fyllighet åt kaffet. Så exempelvis i Danmark. (Säkerligen kommer den också till användning här och var hos oss på restauranger och kaféer!) I äldre tider användes den inom folkmedicinen som medel mot ledbrytningar och förslamningar. Och i ett franskt recept från förra århundradet heter det om cikorian: »Sådana människor som hafva en lustig Lefver, hvaraf hufvudverk uppstår, böra blanda Wijnet med Cikoriavatten...»

I många fall har naturligtvis de

Och här är den vackra och nyttiga *digitalis purpurea*, med sina klockformade blommor en fröjd för ögat.

13 KVINNOR OCH EN PROCESS

VI KVINNOR
världen över

I april 1957 utfärdade Bonneregeringen förbud mot Tysklands Demokratiska Kvinnoförbund. I november 1958 ställdes 13 tyska kvinnor inför rätta i Nürnberg, anklagade för »olaglig, för statens säkerhet farlig» verksamhet före förbundets ikraftträdande, alltså för medlemskapet och verksamheten i en organisation som då var tillåten!

Och vilka »brott» hade då dessa kvinnor begått som medlemmar i en legal organisation?

De hade gjort vad hundratusentals kvinnor runt om i världen gör: de hade samlat underskrifter under fredsappeller, organiserat julfester och sommarläger för barn, fördelat livsmedelspaket till strejkande arbetare. De hade protesterat mot Västtysklands krigsrustningar, mot allt det som hotar freden och deras barns framtid. De hade haft kontakter med sina systrar i Tyska demokratiska republiken och det anklagas de också för.

*

När processen mot dem ägde rum satt i rättssalen en kvinnlig journalist som i KDV:s tidning »Kvinnor i hela världen» berättar om sina in-

gamla örternas medicinska värde av en modernare tid och en högtstående läkarvetenskap utdömts. Värde fanns bara i folktron. Men att en del av dessa gamla medicinalväxter dock fortfarande har en viss betydelse vid läkemedelstillverkningen säger oss att de kloka gubbarna och gumorna säkert gjorde en del för att hjälpa människorna. Men det var då det! I dag har vi en högtstående läkarvetenskap — det går knappast en vecka utan att vi får höra om nya epokgörande framsteg inom medicin och kirurgi, framsteg som öppnar väldiga möjligheter för människorna att övervinna sjukdomar och förlänga livet.

ö.

tryck. Vi återger några avsnitt ur hennes artikel.

»Vilka straffbara handlingar har dessa kvinnor dessutom begått? Denna unga, slanka kvinna, mor till 3 barn, har skrivit ett brev till förbundskansler Adenauer, vari hon sagt honom att de tyska mödrarna inte vill lämna ut sina söner till ett nytt krig. Den gamla vithåriga kvinnan bredvid henne på de anklagades bänk har i en intervju till en radioreporter från Tyska demokratiska republiken förklarat, att Adenauer svarat på den appell mot vätevapnen som vetenskapsmännen i Göttingen gav ut genom att ännu mer förfölja sina motståndare. Och så till »det svarta fåret» i processen: en ung spänstig kvinna med kortklippt brunt hår. Hela hennes väsen utandas beslutsamhet, intelligens, vitalitet. Hennes glättighet och goda humör lämnar henne inte ens i de mest allvarliga ögonblick. Domaren anställer ett veritabelt korsförhör med henne: Varifrån har ni fått pengar? Vem har gett er instruktioner? Hur kommer det sig att ni kunde ägna så mycken tid åt Tysklands demokratiska kvinnoförbund?

Utan att låta sig bringas ur fattningen besvarar den anklagade varje fråga lugnt och sakligt. Till och med domarna förefaller att känna sig obehagliga till mods när den klara mörka rösten citerar förbundspresidenten Heuss förklaring 1948: »Så länge jag bekläder denna post kommer ingen tysk att bära vapen».

Jag kan inte nämna alla som under dessa få dagar vann mitt hjärta, jag kan inte återge allt de sade och som fann gensvar i deras hjärtan som satt i rättssalen. Låt mig bara nämna den äldsta (de anklagade var i åldern 27 år till 63) och hennes ord: »Under de två krigen har jag förlorat allt. Jag har inget mer att frukta och inget mer att förlora, men jag kommer att fortsätta kampen för freden.»

Jag kan bara säga att varenda en av dem uppträdde så värdigt, deras hållning var så gripande att de ingav

TJUUVEN

Novell av den turkiska författarinnan

Suad Dervisch

Storstadsljus! De strålar i de rika förnåma kvarteren och där fattigdom och elände råder. Men vart och ett av dem har sitt eget skimmer.

Den timma när dagen viker för natten gömmer många hemligheter. Och varje ljus som tänds i aftonskymningen, om än så litet och svagt, är på samma gång ett hjärta som klappar i stadens bröst. Varje fönster har sitt ljus, sin historia...

Och ingen historia liknar den andra — den ena är sorglig och full av lidande, den andra glad och lustig.

*

Genom den trånga gränden med den kullriga trottoaren släpar sig mödosamt en gammal kvinna fram i utkippade skor och en trasig schal. I ena handen bär hon en bräda som tycks alltför tung för henne, i den andra ett litet paket.

»Vad har du nu stulit, tant Aische?» ropar en fräknig pojke som står och hänger framför skyltfönstret till en speceributik. Hans ansikte är täckt av ett tjockt lager av smuts, bara tänderna glänser bländande vita.

»Vad har du nu stulit, tant Aische?»

Men den gamla kvinnan bryr sig inte längre om barnens hånfulla till-

mälen. Sedan tio år släpar hon sig kväll efter kväll hem, likgiltig för allt vad som försiggår omkring henne.

En ynkelig liten lampa högt uppe på väggen kastar ett svagt ljus över den smala gången. I mitten står ett fyrfat och däröver en stekpanna med fisk som fräser och sänder ut ett kvalmigt os. Framför sitter en fet kvinna, mitt emot henne en yngre som ammar ett barn.

Gamla Aische går genom gången. Hon ser den unga kvinnan för första gången — det måste vara en ny hyresgäst... Ja, säkert. Den fetas heta röst når hennes öron:

»Det gamla kvinnfolket där, som just gick förbi utan att hälsa, är en tjuv. Stäng dörren noga när du går ut så hon inte släpar bort något för dej.»

*

Darrande fingrar stryker eld på en tändsticka. Det flackande skenet belyser ett fattigt, smutsigt krypin. Den gamla lägger sig på sängen vid väggen. Hon far med handen över de värkande benen. Sedan trettioett år har hon tak över huvudet i detta krypin.

Ja, vart och ett av de otaliga lju-

samtliga närvarande, domarna inbegripna, respekt och beundran.

... Tillåt mig citera några ord ur det korta tal en av de anklagades försvarsadvokater höll: »Är det en förbrytelse att försvara freden?» Han pekade på en byggnadsplats mitt emot rättssalen: »Vi får inte glömma ruinerna som ännu överallt omger oss. De varnar oss för ett nytt krig. Vi alla kämpar för Tysklands återförening. Varför vill man förbjuda oss att umgås med våra bröder i öst?»

... En annan av försvarsadvokaterna slutade sitt anförande med följande ord: »Man kan hindra en organisation att utöva sin verksamhet, men man kan inte bestraffa den idé som dessa kvinnor företräder. För den demokratiska ordningen utgör detta undertryckande en större fara än t. o. m. existensen av en organisation som inte är tillåten.»

Det ögonblick när den ena efter

den andra av de anklagade reste sig för att framföra sitt slutord, var kanske det mest gripande under hela rättegången. Ur deras *mycket* enkla ord strömmade en stor kraft, en kraft som inte förfelade att göra ett djupt intryck på hela rättssalen: »Jag gör rätten uppmärksam på att denna process mot kvinnor som vill förhindra ett nytt Buchenwald, Oradour och Lidice, finner eko i hela världen...» »... Jag har arbetat för att våra barn inte ska behöva gå igenom samma lidanden som vi gjort, och jag vet att hela mänskligheten är med oss...»

De segrade, kvinnorna i Nürnberg — de blev frikända. Det utgick en kraft från dem som deras domare inte kunde övervinna. Må deras beundransvärda *hållning* vara ett exempel och en sporre för kvinnorna i hela världen som strävar att förhindra kriget. Ty kampen är inte slut än.

Suad Dervisch, författarinnan till denna novell är turkiska och föddes 1903. Hennes far var professor vid universitetet i Stambul. Den turkiska kvinnans rättslöshet gjorde att hon måste fullborda sina studier i utlandet. Hon skaffar sig högskolebildning och insuper den europeiska kulturen. Desto starkare känner hon vid återkomsten till hemlandet, hur svåra betingelserna är för hennes folk och alldeles särskilt för kvinnorna. Knappt 20 fyllda utger hon sin första novellsamling, som formar sig till ett försvar för folkets krav på social likställighet och demokratiska friheter. I sina romaner och noveller skildrar hon den turkiska kvinnans rättslösa läge och låter sina hjältinnor delta i kampen för de demokratiska rättigheterna och ett bättre liv.

sen i denna stora stad har sin historia. Och också dessa smutsiga väggar och detta matta ljus har varit vittnen till en tragedi. För övrigt är det ingen som längre crinrar sig den. Sedan tio långa år hånar man den gamla, kallar henne en tjuv. Men vet människorna hur mycket lidande och sorg denna stackars kvinna måst utstå i sitt liv, hur många tårar hon fällt?...

Som helt ung flicka gav man henne till hustru åt en man som hon inte älskade. Han förtjänade inte mycket, men drack desto mera. Om kvällarna när han kom hem lät han sitt dåliga humör gå ut över den unga hustrun, pinade och hånade henne, ofta för en lapprisak och oftast utan varje anledning.

Hon hade den gången ett underbart kastanjebrunt hår, stora mörka ögon och en len hy. En kväll när Aische, som tvättade hos andra, kom hem, var det en ung pojke från grannskapet som ställde sig i hennes väg. Han sa:

»Det som är förutbestämt, det undgår man inte. Och dej har ödet bestämt för mej... Lämna din man och kom till mej!»

Aische var så ung och pojken så vacker...

Hon gav efter och följde honom. För hennes man återstod inget annat än att gå med på skilsmässan.

Det var de lyckligaste dagarna i Aisches liv.

Men hur kort var inte denna lycka! Knappt hade ett år gått så förlorade hon sin man. Han störtade ner när han var sysselsatt med målningsarbete på en stor byggnad och dog.

Åter började för Aische kampen för existensen. Hunger, köld, umbäranden... För en kvinna som väntar barn är det särskilt svårt. Och Aische väntade ett barn...

Hur ofta måste hon inte gå hungrig till sängs, hur ofta var hon inte frestad att bära hand på sig själv... Men varken hunger eller förtvivlan förmådde helt knäcka henne. Och så en vinterkväll gav hon livet åt en dotter. Det var inget barn, det var ett förfärligt missfoster: kroppen var betäckt med tjockt hår, huvudet var större än bälten, benen var förkrämpade.

I början kostade det Aische stor övervinnelse att ta barnet i sina armar. Men så småningom vaknade moderskärleken inom henne. Hon älskade sin lilla så som varje mor älskar sitt barn, kanske till och med mera, ty till hennes kärlek sällade sig ett hett medlidande med den stackars missbildade varelsen.

När Aische kom hem från barnbördshuset beklagade alla henne. Till och med de mest ansedda människorna i kvarteret visade henne stort deltagande. Det var också de som försonade Aische med hennes förste man. Om han älskade henne? Det visste ingen. I varje fall uppträdde han som om han förlåtit henne. Och Aische beslöt att återvända till honom. Hon visste ju att hon inte ensam kunde försörja sitt barn. Till och med för en frisk, barnlös kvinna var det nästan omöjligt att få ett arbete, hur skulle då hon kunna hoppas att få något?

Om av svartsjuka eller hämndbegär — Aisches man uppträdde nu ännu rårare och hänsynslösare mot henne. Aische och hennes barn hade det svårt.

Flickan växte, men gå kunde hon

inte: hennes ben var förlamade. Och så blev den arma varelsen fängslad vid sängen för hela livet.

För att försörja sitt barn gick Aische i främmande hus och tvättade.

Ären gick. Aische tycktes ha resignerat inför nöden och mannens hänsynslöshet. Dottern var som förut fängslad vid sitt smärtans läger. Hon hade grovt krusigt hår, en ful bred mun och utstående gula tänder. Till allt elände svullnade den högra kinden upp och antog en alltmer blårröd färg. Den stackars flickan led ohyggligt.

Aisches man hade blivit gammal. Han förtjänade nu mindre än tidigare och också dessa fattiga slantar drack han upp eller spelade bort. Ofta var han hemifrån hela dygnet. Och när han kom hem var det bara för att hämta pengar hos Aische. För sin hustru kände han ingenting, med barnet hade han heller inget medlidande. Och flickans hälsa blev sämre och sämre.

Aische gick inte längre bort och tvättade. Inte därför att hon inte ville lämna den sjuka ensam utan därför att hon var så undernärmd att hon inte längre orkade.

En kall februaridag när det inte längre fanns en brödbit eller något bränsle i huset och den sjuka, plågad av sina smärtor och av kölden, låg och stönade på sin bädd, kände Aische att hon inte längre orkade bevittna flickans lidande. Hon störtade ut ur huset för att leta reda på mannen som inte visat sig på flera dagar.

Han satt som vanligt på krogen. Hon sände bud med en pojke att han skulle komma ut.

»Bagaren och kolhandlaren vill inte ge mej mera på kredit», sa Aische när hennes man kom ut. Den gamle blev ursinnig. Det var fullständigt meningslöst att tigga honom om hjälp. Vad skulle hon göra? Aische försökte med tiggeri. Men en förbipasserande girigbuk sa förebrående, utan att ens se på henne:

»Du skulle skämmas! Ett friskt kvinnfolk, och så gå och tigga!»

När hon kom hem frågade flickan, som darrade av köld och hunger:

»Har du fått tag i kol, mamma?»

»Ja, mitt barn», ljög hon. »Jag ska genast göra upp eld.»

»Skynda dej, mamma, jag är alldeles stelfrusen.»

Förtvivlan drev på nytt Aische ur huset. Hon visste själv inte hur det gått till, men plötsligt stod hon i kolhandlarens butik. Och när denne ett ögonblick vände sej bort försökte hon gömma ett par kolbitar under sin schal.

Men hon hade aldrig någonsin förr stulit, hennes händer darrade och hon blev genast ertappad. Den fullkomligt utmattade kvinnan rörde sig inte ur fläcken. Den dagen blev hon för första gången förd till polisen. Efter som poliskommissarien inte var där vid en så sen timma behöll man henne över natten. Först i kvällen nästa dag kom hon hem. Hon stötte upp dörren och skrek:

»Sandyka!»

Inget svar.

Aische sprang fram till bädden, skrek förtvivlat och föll ner på golvet — flickan var död.

Sedan den dagen kallar man henne en tjuv. Alla, till och med hennes man. När han druckit och som vanligt söker strid med henne skriker han med gäll röst:

»Tjuv! Tjuv!»

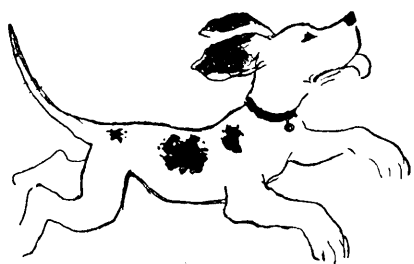
*

Storstadsljus . . . Den timme när dagen viker för natten gömmer många hemligheter. Och varje ljus som tänds i aftonskymningen, hur litet och svagt det än är, är på samma gång ett hjärta som slår i stadens bröst. Och varje ljus har sin hemlighet, sin historia . . .

Något besked

fick kvinnorna egentligen inte om utsikterna till förvärvsarbete vid det möte som Luleå SKV-avdelning anordnat den 2 dec. och på vilket förutom representanter för flera andra kvinnoorganisationer i staden även de kommunala myndigheterna och länsarbetsnämnden var representerade. Från stadens sida försäkrades att man gör allt för att befrämja sysselsättningen och inte heller tveklade man på statsmakternas goda vilja i samma sak. Men några bestämda utfästelser kunde man inte göra.

*I debatten framgick det att vid det fåtal arbetsplatser som sysselsätter kvinnor — någon egentlig industri där kvinnor kan få arbete finns inte — där är antalet arbetssökande mycket stort. Som exempel anfördes att vid ett större konditori och bageri i staden har man varje dag 30 à 40 arbetssökande och vid Tempos varuhus hade därtills 300 kvinnor sökt arbete inför julen. Borde inte Luleå stad, i likhet med vad som skett i Kramfors och i Gällivare, göra en utredning för att få fram den dolda arbetslösheten bland kvinnorna, undrade en av SKV-kvinnorna, som fann det be-
drörligt att arbetsförmedlingens statistik över den kvinnliga arbetslösheten tas fram som bevis på hur bra allt är, medan bara ryktet om en ledig plats får hundratals och tusentals kvinnor att hoppas på en chans. Något löfte om en sådan utredning fick man emellertid inte. Men känner vi våra Luleåkvinnor rätt kommer de inte att ge sig förrän de har klara papper på hur det ligger till. Om så kvinnorna själva ville anmäla sig på arbetsförmedlingen skulle mycket vara vunnet.*

Den första jakten

Valpen var trött på att springa omkring på gården och jaga hönsen. För en gångs skull ska jag gå på jakt efter vilda djur och fåglar, föresatte han sej.

Han smög sej ut genom grinden och sprang bort över ängen.

De vilda djuren, fåglarna och insekterna fick syn på honom och gjorde sej sina egna tankar.

Rördrommen tänkte: Jag ska spela honom ett spratt!

Härfågeln tänkte: Den ska jag allt göra snopen!

Göktitan tänkte: Jag ska skrämma honom!

Ödlan tänkte: Jag snor mej undan för honom!

Larverna, gräshopporna och fjärilarna tänkte: Vi gömmer oss för honom!

Jag ska jaga bort honom! tänkte skalbaggen.

Vi kan försvara oss själva, var och en på sitt sätt! tänkte de alla.

Men valpen hade redan hunnit fram till sjön och bland vassen fick han se rördrommen stå på ett ben i vattnet.

Oj då, den ska jag genast fånga! tänkte valpen och beredde sej att smyga sej på fågeln bakifrån. Men rördrommen tittade bara lugnt på valpen och bytte ben.

Vinden strök över sjön och vaggade vassen. Vassen darrade

fram — tillbaka,

fram — tillbaka.

Gula och bruna ränder vaggade framför valpens ögon

fram — tillbaka,

fram — tillbaka.

Men rördrommen stod i vassen och sträckte sig så högt upp han kunde och hans fjäderklädsel var full av gula och bruna ränder. Så stod han där och böjde sig

fram — tillbaka,

fram — tillbaka.

Valpen spärrade upp ögonen, stirrade och stirrade, men han kunde inte upptäcka rördrommen längre.

Bevars, tänkte valpen, rördrommen har spelat mej ett spratt. Jag tänker då inte springa in i den tomma vassen! Hellre går jag väl och fångar mej en annan fågel.

Han sprang upp för sluttningen och såg en härfågel sitta på marken och leka med sin granna hårtofs — ibland bredde han ut den, ibland vek han ihop den.

Jag störtar mej rakt ner på honom! beslutade valpen.

Men härfågeln smög sej tätt till marken, bredde ut vingarna och stjärtfjädrarna och lyfte snabeln i luften.

Valpen stirrade. Där fanns ju ingen fågel längre! På marken fanns bara en brokig fläck i vilken en krokig nål satt instucken.

Valpen blev alldeles häpen: Vart hade fågeln tagit vägen? Tog jag de där brokiga trasorna för en fågel? Så dumt! Jag snor i väg och fångar mej en annan fågel! Och så sprang han i väg bort mot ett träd där han upptäckt en fågel. Det var den lilla göktitan som satt på en gren och valpen störtade sig direkt mot henne, men — vips försvann fågeln in i sitt hål i trädet.

»Haha du!» flinade valpen. »Nu har jag dej allt!» Han ställde sej på bakbenen och tittade in i öppningen, men i det svarta hålet höjde sej en svart orm och väste otäckt.

Valpen ryggade tillbaka, håren reste sej på honom i skräck och han grep till flykten.

Men göktitan väste mot honom ur sitt bo. Hon vände och vred på huvudet — och längs hennes rygg slingrade sig som en orm en rand av svartha fjädrar.

»Usch vad den skrämde mej! Det var med knapp nöd jag kom undan.

Nu törs jag inte försöka fånga fåglar mera, det är ju farligt», tänkte hunden. Och så beslöt han sej för att hellre försöka fånga en ödla.

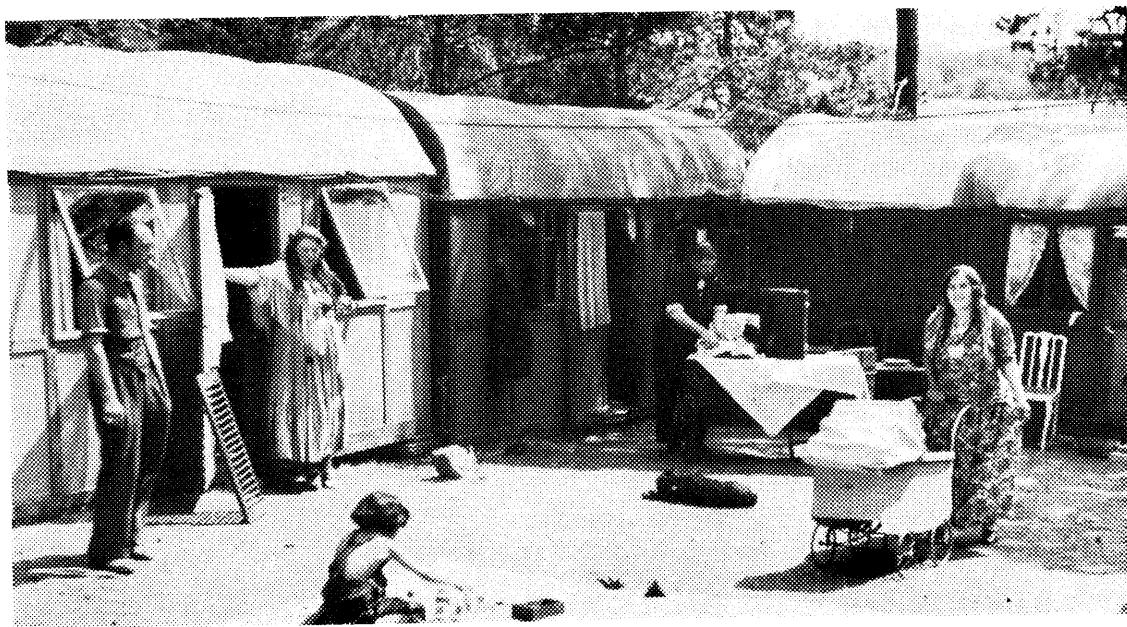
Ödlan satt på en sten. Hon blundade och lät solen skina på sej.

Den blir ett lätt byte, tänkte valpen och smög sej fram så tyst, så tyst — och vips hade han fått tag om ödlans stjärt. Men ödlan gled undan, lämnade kvar sin stjärt mellan hundens tänder och slank själv in under en sten. Där satt hunden med en bit av ödlestjärten i munnen och såg dum ut. Så spottade han ut stjärtbiten och beredde sej att jaga ödlan. Den lilla dumma valpen! Vad inbillade han sej? Ödlan satt väl gömd under sin sten och lät en ny stjärt växa ut!

Jag ska i alla fall ha tag i ett par insekter åtminstone, tänkte valpen. Han tittade sej omkring och såg skalbaggar springa omkring på marken. Han såg gräshoppor skutta omkring i gräset, larver som klängde på buskarnas grenar och fjärilar som fladdrade omkring i luften.

Valpen tog ett språng i luften för att fånga dem, men plötsligt var allt som på en fixeringsbild, alla fanns där men ingen kunde han se — varanda en hade gömt sej.

De gröna gräshopporna gömde sej i det gröna gräset, larverna sträckte

EXISTERAR RASHAT HOS OSS?

Ja, hur är det egentligen — finns det rashat hos oss?

Naturligtvis inte! utbrister de flesta. Vi är förbittrade när vi läser om rasföljelserna i Sydafrika. När vi hör om uppträdena vid de amerikanska sydstatsskolorna mår vi illa vid tanken på hur barn och ungdom med mörk hudfärg behandlas! Vi anser att alla människor är lika mycket

ut sej längs stråna och rörde sej inte. Då kunde valpen inte urskilja dem, de smälte ihop med grenarna. Fjälarna satte sej i träden och vek ihop vingarna — då kan man inte bli klok på vilket som är bark eller löv eller fjälilar. Bara en liten ettrig skalbagge stretade oberörd framåt utan att försöka gömma sej. Honom fick valpen syn på och gick till attack. Men det skulle han aldrig gjort! Blixtsnabbt fyrade den lille skalbaggen av en liten giftig pil rätt in i nosen på valpen.

Det gjorde så ont att valpen skrek i högan sky, vände runt och sprang med svansen mellan benen så fort han bara kunde hem till gården igen. Han gömde sej i sin koja och vågade inte ens sticka fram nosen.

Men alla djuren, fåglarna och insekterna tog lugnt itu med sitt arbete igen.

värda vilken hudfärg de än har och vilken ras de än tillhör.

Och ändå . . .

När de stockholmska morgontidningarna den 24 februari meddelade att polisen, på uppdrag av fastighetsförvaltningen, föregående dag avhyst en grupp zigenare från deras lägerplats vid Sköndal och flyttat dem till ett annat ytterområde, var det väl, med undantag för de mest socialt intresserade, ingen som just reagerade. Och när sedan tidningarna kunde meddela att den nya lägerplatsen var i ett sådant skick att de berörda zigenarna måste logera in sig hos anförvanter var det väl heller ingen som tog det särskilt hårt. Det rörde sig ju om *zigenare* . . . Att varken fastighetsmyndigheterna eller polisen brytt sig om att meddela socialvårdsmyndigheterna om åtgärden visar att man också där betraktade saken som fullt »naturlig».

Så kom det sig att när stadsfullmäktige, samma dag som avhysningen ägt rum, debatterade frågan om zigenarnas förhållanden och vad som måste göras för att förbättra dem, var det i varje fall två av de i debatten deltagande som inte hade en aning om den dystra illustration som ämnet fått tidigare på dagen: socialborgarrådet *Inga Thorsson* och social-

läkaren *John Takman*. Fru Thorsson, som besvarade en interpellation om »åtgärder i zigenarfrågan», gav i ett omfattande skriftligt och ett sammanfattande muntligt svar klara besked om samhällets skyldigheter gentemot denna grupp av svenska medborgare — ty det är de! — och hon understöddes varmt av dr Takman. De betonade båda två att i första hand måste åtgärderna inriktas på bostadsfrågan, skolfrågan och sysselsättningsfrågan. Den primära är bostadsfrågan: med permanent bostad följer väsentligt förbättrade möjligheter att lösa skolfrågan och utbildningen. Erfarenheten visar att ordnad skolgång främst kunnat beredas zigenarbarnen inom den permanenta bebyggelsen liksom också att samtliga zigenare med fast anställning bor i permanenta bostäder. Och slutligen underströks behovet av en speciell tjänsteman som får ägna sig åt uppgiften att biträda med lösandet av de skilda frågorna för zigenarnas anpassning till en normal svensk livsföring.

Vilka var då de skäl som från fastighetsförvaltningens och polisens sida anfördes för den nämnda avhysningen? Det ena skälet var att det skulle ha förekommit bråk och det andra — ack så vanliga — att den

omkringboende befolkningen var illa berörd av att ha zigenare inpå sig.

Där har vi en av kärnpunkterna: den allmänna inställningen till zigenarna — trots allt tal om att vi är så fria från rasfördomar. Det vore kanske inte så obefogat om vi litet var började tänka över hur det står till med oss själva på den punkten. Den utredning om zigenarnas levnadsförhållanden i Stockholm som socialförvaltningen genomförde för ett par år sedan visar bl. a. att exempelvis kriminalitet inte är mera vanlig bland zigenare än bland andra svenskar. Och nykterhetsnämnden i Stockholm har kunnat meddela att under de sista två åren har ingen zigenare varit föremål för nämndens ingripande.

Fru Thorsson sa i debatten i stadsfullmäktige många tankvärda ord. Bland annat: Hurudana skulle vi själva vara om vi måste leva under de miserabla förhållanden många av våra zigenare lever under?

Det totala antalet zigenare i Stockholm uppgick i januari detta år till 223, därav 102 barn. Antalet familjer var 59. Av dessa bodde 12 familjer i moderna bostäder, 13 i omoderna och 32 i husvagnar. För de sistnämnda är förhållandena ofta ytterst miserabla. Lägerplatserna är olämpliga, därför att områdena inte är planerade och dränerade, vattenförsörjningen är ofta otillfredsställande o. s. v. Hur det kan se ut i ett sådant område gav dr Takman exempel på i stadsfullmäktige (dr Takman hör till dem som ägnat zigenarfrågan stor uppmärksamhet). Han berättade om ett besök i ett tält: En liten kamin mitt på »golvet», dvs. på bara marken, och runt omkring denna en stor lervälling, som bildats när den frusna marken av värmen tinats upp. Mot tältets väggar låg familjens sängkläder uppstaplade, fuktiga och mögliga. Men i en sån miljö får också små barn bo, små barn som är svenska medborgare. Det tål kanske att tänka på litet om man är färdig att fnysa över att bo granne med zigenare . . .

Naturligtvis finns det zigenare som inte är guds bästa barn — men den slags finns också bland dem som, bildligt talat, har sina rötter djupt i den svenska jorden. Och ett är säkert: ingen blir bättre människa och medborgare genom att hunsas, föraktas och förföljas.

ETT SJUKT BARN BEHÖVER . . .

Forts. från sid. 6

arbetande, vilka har barn, småbarn såväl som barn i skolåldern.

Hemvårdarinna eller lönekomensation? Ja, det är frågan. Men personligen tror jag inte på hemvårdarinneinstitutionen i det här fallet. Ty är det någon gång barnet behöver sin mamma eller pappa, är det under sjukdomen. Då är det, anser jag, rent av hjärtlöst att tvingas lämna det i andra, ofta vilt främmande människors vård, dessa må vara hur förträffliga som helst. Men sjukhusvistelsen då? Ja, den är också onaturlig. Ett litet sjukt barn rycks plötsligt från sina föräldrar, placeras i en sjukhusbädd, där det visserligen får den bästa vård, men där besökstiderna kan bli ett martyrium både för föräldrar och barn. Och av personlig erfarenhet vet jag vilket gissel det är att vara hemifrån, då något av barnen varit sjuka. Det blir ständiga telefonsamtal hem, telefon till doktorn, så nya samtal hem. Inte kan man sköta ett arbete ordentligt sådana dagar! Det sägs i artikeln i nr 2 av Vi Kvinnor att det »bereder svårigheter för arbetsgivaren när de

Det finns zigenare som skaffat sig fast arbete och sköter det utmärkt. Men de bor också alla i permanenta bostäder. Samhällets strävanden måste gå ut på att tillförsäkra zigenarbarnen skolundervisning, som är en förutsättning för att de sedan ska kunna få yrkesutbildning och möjligheter på arbetsmarknaden. Och samhället är skyldigt att se till att dessa barn, precis som alla andra svenska barn, inte utsättes för nöd och umbäranden. Uppgiften är inte så lätt, men den måste gå att lösa. De stockholmska socialvårdsmyndigheternas krav på att få en särskild tjänst som zigenarkonsulent inrättad är just betingad av de svårigheter som här möter.

Kunde man så ruska upp de vanliga svenskarna ur deras vanetänkande och fördomar, få dem att komma ihåg att det här rör sej om människor, ofta om barn och ungdomar, som kan bli lika värdefulla för de sina och för samhället som alla andra barn och unga vi fäster förhoppningar till — ja, då vore mycket vunnit.

(dvs. de ensamförsörjande mammorna) är borta från arbetet» men i samma mening påpekas att de inte »har någon make som ev. kan rycka in och ta hand om det sjuka barnet». Det måtte väl i så fall ställa sig lika svårt för en man att vara borta från arbetsplatsen som för en kvinna! Och som sagt, en arbetsdag då man plågas av ständig oro över ett sjukt barn har arbetsgivaren ändå inte mycket glädje av.

Det finaste vore naturligtvis att mamman eller pappan fick lön, då någon av dem tvingades vara hemma av sådana här skäl. Men i Sverige, där arbetsgivarna inte ens anser sig behöva ge en kvinna ordentlig lön, skulle väl detta stöta på för stort motstånd. Men hur skulle det vara om sjukkassan trädde emellan? Sjukförsäkringen för mor eller far skulle gälla, även då de förlorade arbetsförtjänst på grund av barnens sjukdom. Och fråga är väl vilket som skulle bli dyrast för samhället, en utökad hemvårdarinnetjänst eller sjukkasseebidrag.

Intressant kanske kan vara, att i det här sammanhanget erinra om en utredning, som för ett par år sedan företogs av barnavårdsnämnden i Göteborg. Av denna framgick att 50 procent av barnen på daghemmet stannar där endast ett år, 25 procent stannar ett till två år, och övriga längre tid. Detta kan utläsas så, att det blir en bestämd period, som båda makarna arbetar, att första barnet får vara på daghemmet men att mamman ägnar sig helt åt hemarbetet, när andra barnet kommer. Men resultatet kan också tolkas så, att de flesta *någon längre tid* inte orkar med de påfrestningar som är förknippade med kombinationen hem- och utomhemarbete . . .

Kunde man få till stånd ett smidigt system i det här fallet skulle det underlätta arbetet för de »dubbelarbetande» och barnen skulle få den trygghet de behöver i kinkiga situationer.

Gunnel Granlid

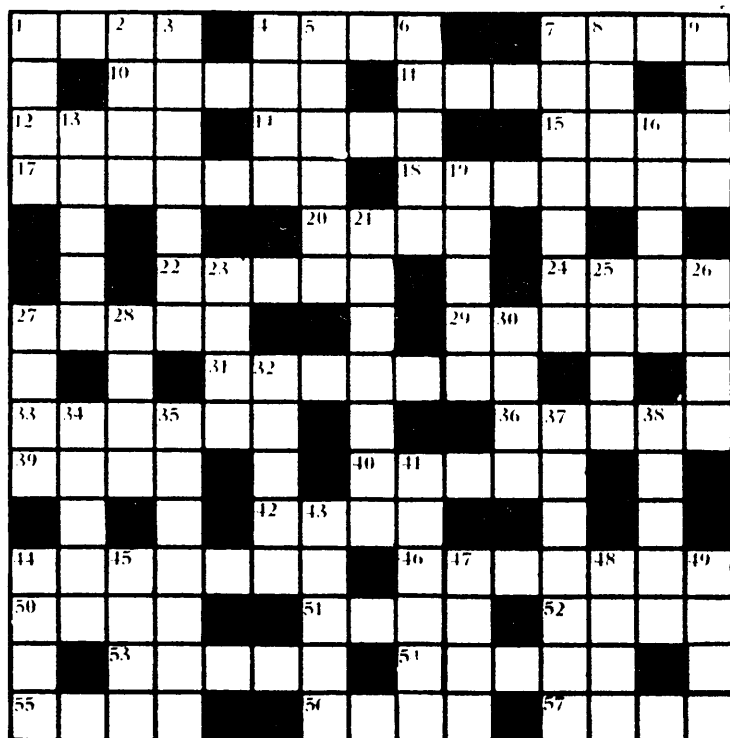
G. B. Shaw spisade en gång sin vegetariska middag på en musikrestaurang. Orkestern spelade en bullersam bit och efter den kom något ännu mer bullrande. Den gamle bitvargen Shaw blev smått irriterad och kallade till sig hovmästaren.

— Brukar den här orkestern spela något på begäran?

— Naturligtvis, sir, svarade denne, som visste vem han hade framför sig.

— Be dem spela ett parti krypkasino då!

KORSORD NR 3

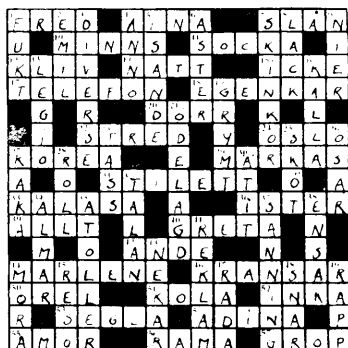

VAGRÅTA ORD

1. Askådningsmaterial, inte alltid av bästa klass.
4. Avfall hos snickaren.
7. Mansnamn.
10. Ingen lilleputt.
11. Brukar sommaren bjuda på då och då.
12. En del påstår sig förföljda av sådan.

14. Av samma mening.
15. Hör till familjen.
17. Ett slags företeelse inom djurriket, kallas också härmask.
18. Talarkonst.
20. Den förste mannen.
22. Mellan skärgårdsöarna om vintern.
24. Är den osäkra ekan.
27. Inte välsmort.
29. Gör pratmakaren.
31. Slå fast.
33. Skatt.
36. Bara munväder.
39. Slät och bör ligga till grund för arbetet.
40. Sjukhus i Stockholm.
42. Firas i december.
44. Göra bekant.
46. Vägvisare.
50. På gator och vägar i snösmältningen.
51. På kondis.
52. Fara.
53. Gör väl vänner.
54. Familjenamn.
55. Ett slags kanal.
56. Den första bokstaven och den första siffran (två ord).
57. Smisk.

Lösning till korsord nr 1

PRISTAGARE:

1:a pris: Astrid Matschke, Arkövägen 35, 1 tr., Johanneshov.

2:a pris: Rosa Timle, Stilla gatan 6, Göteborg V.

3:e pris: Karin Bengtsson, Snötorpsvägen 20 A, Halmstad.

LODRÅTA ORD

2. Blond.
3. Inte vanlig.
4. I mången ring.
5. Klarar man sig inte utan.
6. Inte bara en.
7. Mången sådan får säkert sätta livet till i sommar.
8. Har vår landsbygd många.

Ett verkligt skydd

för klänningen utgör ett sådant här förkläde, som inte bara är en lapp över magen utan går runtom kjolen. Trevligt att se på är det också. Kan-ske en idé för er egen nätta person?

9. Utges ibland för kaffe.
13. De är ofta orsak till fall.
16. Blir galna katter.
19. Ett flertal bekväma stolar.
21. Har väl sista ordet i rätten.
23. Pojkenamn.
25. Fattiga.
26. Kärle.
27. Uppsamlingsplats för diverse skräp.
28. Hör till de kallblodiga djuren.
30. Styre.
32. Med näsljud.
34. Fångstredskap.
35. Får ofta symbolisera stillaståendet.
37. Förstörd.
38. Lockande för den hungrige.
41. Hör till spelet.
43. Brukar valpar göra.
44. Är man det är man väl tillfreds.
45. Är både elefant och mus.
47. Bör man ta sig för vårisen.
48. Överföring.
49. Bakdon.

Väl gömt...

I Stockholms-Tidningen för den 21 februari citerar signaturen Nordens Karlsson ur ett brev från en vän och tidningsman, i vilket denne gör honom uppmärksam på att ett visst Reutertelegram från Tokio — publicerat i en schweizisk tidning den 10 februari — faktiskt kommit också den svenska pressen tillhanda. Fast det inte synt. Den 9 februari hade TT sänt ut det till sina abonnenter:

»Japanske premiärministern Nobusuke Kishi sade på måndagen att Japan kommer att avstå från kärnvapenbeväpning även för försvarsändamål. Japan motsätter sig införandet av varje slag av kärnvapen i landet, framhöll premiärministern för ett budgetutskott i andra kammaren.»

Efter kollegans upplysning företog Nordens Karlsson en fingranskning av sin egen tidning för den 10 februari och fann på »utlandssidan», sp. 3, 68:e raden uppfra, följande sammandrag:

»Japanske premiärministern Kishi sade på måndagen att Japan motsätter sig införande av varje slag av kärnvapen i landet.»

Trots fingranskning av de stora konkurrentorganen kunde han inte finna ens så mycket om saken i dem.

*

Anledningen till att ett sådant TT-meddelande hamnar i papperskorgarna på vissa redaktioner är inte svårt att förstå. De som till varje pris vill ha svenska atomvapen är inte intresserade av att meddela allmänheten att regeringen i det enda land i världen som hittills utsatts för atombombsangrepp återigen förklarar att den kategoriskt vägrar att skaffa sådana vapen ens »för försvarsändamål». Och man kan ju inte gärna komma med det vanliga pratet om att beslutet att avstå från kärnvapen är »inspirerat av ryssarna», eftersom även den föga politiskt bevandrade torde vara klar över att om Japan tar order utifrån så är det i varje fall inte från ryssarna... Och, det allvarligaste, varje svensk som tar del av ett sådant meddelande måste ju göra vissa jämförelser. Han eller hon måste fråga sig: Hur kommer det sig att vi i vårt land har så många frejdiga förespråkare för atomvapen, medan folket och regeringen i ett land som Japan så kategoriskt avböjer att ha något med atomvapen att göra? Och nästa fråga: Beror det manne inte på att japanerna genom bitter erfarenhet vet vad det handlar om?

SKV:s Studiefond

Tidigare redovisat	5.191:—
Järfälla SKV-avd.	10:—
Skoghalls SKV-avd.	10:—
Kalix SKV-avd.	25:—
Surahammars SKV-avd. ..	5:—
Mörrums SKV-avd.	10:—
Vitsands SKV-avd.	75:—
Huskvarna SKV-avd.	10:—
Bromma SKV-avd.	25:—
Torsby SKV-avd.	10:—
Linköpings SKV-avd.	10:—
Norrbottnens distr. av SKV ..	50:—
Karlstads SKV-avd.	15:—
Borlänge SKV-avd.	15:—
Enskede västra SKV-avd. ..	25:—
Smålands distr. av SKV	10:—
Köpings SKV-avd.	32:50
Signe Fredholm, Sthlm	5:—
Västra distr. av SKV	9:—
Frånö SKV-avd.	10:—
Sandvikens SKV-avd.	25:—
Munksunds SKV-avd.	10:—
Koskullskulles SKV-avd. ...	25:—
Nylidens SKV-avd.	50:—
Västerviks SKV-avd.	10:—
Köjasåg	5:—
Huskvarna SKV-avd.	30:—
Malmö SKV-avd.	40:—
Hälsingborgs SKV-avd.	10:—
Centrala SKV-avd., Gbg	15:—
Avesta SKV-avd.	25:—
Frånö SKV-avd.	10:—
Vitsands SKV-avd.	25:—
Kvibergs SKV-avd., Gbg ...	10:—
Mörrums SKV-avd.	10:—
Norrköpings SKV-avd.	20:—
Bollnäs SKV-avd.	25:—
Skellefteå SKV-avd.	10:—
Bjursläts SKV-avd., Gbg ..	50:—
Partille SKV-avd.	10:—
V:a Lundby SKV-avd., Gbg	15:—
Bodens SKV-avd.	25:—
Tibro SKV-avd.	3:50
Kristinehamns SKV-avd. ...	10:—
Skånes distr. av SKV	40:—
Sorsele SKV-avd.	10:—
Vetlanda SKV-avd.	25:—
Kiruna SKV-avd.	25:—
Malmbergets SKV-avd.	20:—
Torpa SKV-avd., Gbg	10:—
Bromma SKV-avd.	25:—
Älvsborgs SKV-avd., Gbg ..	15:—
Majorna SKV-avd., Gbg	10:—
Seskarö SKV-avd.	10:—
Ljusdals SKV-avd.	25:—
Lidingö SKV-avd.	30:—
Källtorps SKV-avd., Gbg ..	15:—
Högsbo-Järnbrotts SKV-avd.	10:—
Högsby-Ruda SKV-avd.	10:—
Huddinge-Stuvsta SKV-avd.	30:—
Svängsta SKV-avd.	10:—

Kronor 6.341:—

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdad sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga kvinnornas rättigheter: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra alla barn ett lyckligt liv i trygghet; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Tidningen

V I K V I N N O R

Redaktör och ansvarig utgiv.:
VALBORG SVENSSON

I redaktionskommittén:
SIGNE FREDHOLM
BIRGIT JANSSON

*

Utkommer med nio nr per år
Prenumerationspris per år 5 kr
Lösnummer 60 öre

Postgiro: 513 23. - Norrtullsgatan 5, ½ tr. Stockholm Va

SVENSKA KVINNORS
VÄNSTERFÖRBUND
Tel. 32 80 96

Tryckeri AB Plantryck, Sthlm, 1959